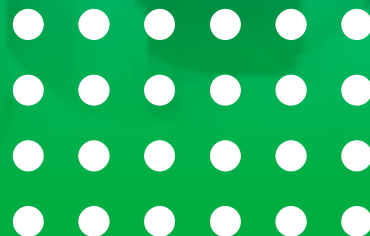

Biuletyn Zielonej Transformacji

nr 4 / 2024

Szanowni Państwo,

Serdecznie zapraszam do zapoznania się z kolejnym, piątym numerem Biuletynu Zielonej Transformacji, w którym prezentujemy zarówno biznesowe jak i społeczne spojrzenie na polską transformację w kierunku gospodarki niskoemisyjnej oraz o obiegu zamkniętym. Wydawnictwo to jest kierowane do ponad 4000 firm członkowskich Lewiatana i jest realizowane we współpracy z European Climate Foundation.

W najnowszym wydaniu, chcieliśmy dokładnie przyjrzeć się zmianom, jakie czekają nas w najbliższym czasie zakresie przepisów dotyczących opakowań i odpadów opakowaniowych, a w szczególności w związku z wprowadzeniem systemu kaucyjnego, implementacją dyrektywy SUP (Single-Use Plastics) oraz projektem rozporządzenia PPWR (Packaging and Packaging Waste Regulation). Polska stanie przed wielkim wyzwaniem i jednocześnie szansą na przyspieszenie transformacji w kierunku zrównoważonego rozwoju i gospodarki obiegu zamkniętego. Niniejsze wydanie analizuje zarówno korzyści, jak i trudności, jakie te zmiany niosą dla przedsiębiorców, konsumentów oraz całego społeczeństwa.

Pierwszym tematem, jaki poruszamy, jest wprowadzenie systemu kaucyjnego w naszym kraju, który zacznie obowiązywać już od 2025 roku. Polska będzie 17 krajem, który zdecydował się na uruchomienie takiego modelu zbierania odpadów opakowaniowych po napojach, ponadto nasz system będzie drugim co do wielkości po systemie niemieckim.

Wprowadzenie takiego modelu będzie w praktyce oznaczało, że konsumenci poniosą dodatkową opłatę (kaucję) przy zakupie napojów w opakowaniach takich jak butelki plastikowe, puszki czy szklane butelki wielokrotnego użytku. Zwrot opakowań do wyznaczonych punktów pozwoli na odzyskanie wpłaconej wcześniej kaucji, co ma zachęcić do większego zaangażowania w proces selektywnej zbiórki, oraz lepszego recyklingu tych opakowań, co przyczyni się do zmniejszenia ilości odpadów trafiających na składowiska.

System kaucyjny okazał się w innych krajach UE niezwykle efektywnym narzędziem, doświadczenia Niemiec, Danii, Finlandii, Szwecji, Norwegii czy Islandii, gdzie systemy takie funkcjonują od wielu lat, pokazują, że można osiągnąć zbiórkę na poziomie często przekraczającym 90%. W naszym kraju taka zmiana może przynieść dużo korzyści zarówno środowiskowych jak i ekonomicznych, jednak trzeba pamiętać, że do tak dużego przedsięwzięcia należy się też dobrze przygotować. O tym, jak dokładnie będzie wyglądał system kaucyjny w naszym kraju oraz jakie wyzwania stoją przed wszystkimi jego uczestnikami, opisuje **dr Katarzyna Barańska** Liderka Praktyki Dekarbonizacji w Kancelarii Osborne Clarke.

Kolejnym tematem jest implementacja dyrektywy SUP, która ma na celu ograniczenie stosowania jednorazowych wyrobów z plastiku. Dyrektywa ta, będąca odpowiedzią Unii Europejskiej na rosnące zanieczyszczenie środowiska plastikowymi odpadami, wprowadza szereg restrykcji dotyczących produkcji, dystrybucji i utylizacji jednorazowych opakowań z tworzyw sztucznych.

Wprowadzenie w Polsce przepisów zawartych w powyższej dyrektywie to wyzwanie, które wymaga skoordynowanych działań na wielu frontach. Przedsiębiorcy muszą dostosować swoje produkty do nowych wymogów, co często oznacza konieczność zmiany materiałów używanych do produkcji opakowań oraz inwestycje w nowe technologie. Również konsumenci będą musieli zmienić swoje nawyki, rezygnując z wygody jednorazowych opakowań na rzecz bardziej zrównoważonych alternatyw.

Jednym z największych wyzwań jest konieczność znalezienia odpowiednich zamienników dla jednorazowych opakowań z tworzyw sztucznych. Materiały takie jak papier, szkło czy inne innowacyjne rozwiązania są często droższe i mogą wymagać dostosowania linii produkcyjnych. Ponadto, przedsiębiorcy muszą stawić czoła wzrastającym kosztom surowców oraz potencjalnym problemom z ich dostępnością. Wszystkie te wyzwania jakie stawiane są przed polskimi przedsiębiorcami opisuje w swoim artykule **Sylwia Uziębło-Kowalska**, Radca Prawny i Counsel w Praktyce Dekarbonizacji w Kancelarii Osborne Clarke. Oba artykuły pochodzą z poradnika pt. „System kaucyjny i zielone wyzwania dla biznesu” wydanego jako dodatek do Rzeczpospolitej.

Następnie chcielibyśmy w bardzo syntetycznym wydaniu przedstawić najważniejsze zmiany jakie wprowadza projektowane rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych. Głównym celem, będącego już na ostatniej prostej legislacyjnej dokumentu, jest zredukowanie ilości odpadów opakowaniowych poprzez zwiększenie poziomu recyklingu oraz promowanie ponownego użycia opakowań. Aby osiągnąć ten cel w projektowanych przepisach wprowadzane są liczne obowiązki oraz zakazy. Jeden z nich dotyczy m.in. ograniczenia dla niektórych plastikowych opakowań na nieprzetworzone świeże owoce i warzywa, czy miniaturowych opakowań na sosy czy przyprawy, które możemy obecnie znaleźć w punktach gastronomicznych.

Nowe przepisy nakładają także wymóg, aby od 2030 roku wszystkie opakowania w pełni nadawały się do recyklingu oraz spełniały rygorystyczne kryteria. Ponadto, wprowadza się system znakowania opakowań, aby ułatwić konsumentom właściwe sortowanie odpadów. Projekt przewiduje także zwiększenie odpowiedzialności producentów za cały cykl życia opakowań, co oznacza m.in. finansowanie systemów ich zbiórki i recyklingu. Wszelkie szczegóły dotyczące tych horyzontalnych zmian w zakresie opakowań i odpadów opakowaniowych opisują **Anita Palukiewicz** i **Joanna Perzyna** z SSW Solutions.

W ostatnim artykule autorstwa **Agaty Kopy**, dyrektorki ds. ESG w Carlsberg Polska, podkreślona jest kluczowa rola w gospodarce obiegu zamkniętego, jaką pełnią szklane butelki zwrotne w obecnie funkcjonujących, prywatnych systemach kaucyjnych działających od lat dzięki oddolnej inicjatywie branży piwowarskiej.

Systemy te dzięki sprawnemu zarządzaniu oraz zbudowaniu dobrze funkcjonujących mechanizmów logistycznych mogą pochwalić się ponad 90% zwrotnością. Ponadto badania wyraźnie pokazują, że szklane butelki zwrotne mają 10-krotnie niższy ślad węglowy niż jednorazowe, pod warunkiem, że są wielokrotnie używane. W 2023 roku jedna taka butelka średnio była wykorzystywana ponownie aż 13 razy. W artykule opisane są również inne działania mające przyczynić się do zmniejszenia ilości wytwarzania odpadów, takie jak wprowadzanie kaucjonowanych kubków wielokrotnego użytku na różnych imprezach masowych czy festiwalach, które mogą być używane aż 1000 razy.

Podsumowując zarówno system kaucyjny, jak i implementacja dyrektywy SUP czy PPWR wprowadzają znaczące zmiany w zarządzaniu odpadami opakowaniowymi w Polsce. Nowe regulacje wymagają od przedsiębiorców dostosowania się do restrykcyjnych wymogów dotyczących zarówno projektowania opakowań jak i selektywnej zbiórki i recyklingu odpadów, które z nich powstają. Wprowadzenie tych rozwiązań niesie ze sobą wiele wyzwań, ale również ogromny potencjał do poprawy stanu środowiska poprzez zmniejszenie ilości odpadów jednorazowego użytku. Artykuły zawarte w tym wydawnictwie dostarczają kompleksowego wglądu w te skomplikowane procesy, analizując zarówno korzyści, jak i trudności związane z nadchodzącymi zmianami.

Zapraszamy do lektury niniejszego numeru!

Piotr Mazurek

ekspert ds. Gospodarki Obiegu Zamkniętego, posiadający również wieloletnie doświadczenie w obszarze public relations i public affairs. W trakcie swojej kariery pracował głównie przy projektach związanych z szeroko pojętą gospodarką odpadami i farmacją, gdzie zajmował się monitorowaniem prac legislacyjnych, koordynacją stanowisk i kontaktem z decydentami. Doświadczenie zawodowe zdobywał m.in. w organizacjach odzysku oraz związkach branżowych.

W Konfederacji Lewiatan odpowiedzialny za regulacje związane z gospodarką opakowaniami i odpadami opakowaniowymi takimi jak implementacja dyrektywy SUP, ESPR, PPWR czy system kaucyjny, a także inne zagadnienia dotyczące Gospodarki Obiegu Zamkniętego. Koordynuje prace Rady GOZ oraz Grupy Roboczej ds. Rozszerzonej Odpowiedzialności Producenta.

Spis treści

1. System kaucyjny, czyli rewolucja, która przed nami	8
1.1. System kaucyjny jako narzędzie do realizacji obowiązków	
1.2. Co to jest system kaucyjny?	9
1.3. Opakowania objęte systemem kaucyjnym i naliczanie kaucji	10
1.4. Oznakowanie opakowań i wyzwania z tym związane	10
1.5. Zarządzanie systemem kaucyjnym (systemami kaucyjnymi)	11
1.6. Organizatorzy systemu, czyli podmioty reprezentujące	11
1.7. Zezwolenie na prowadzenie systemu kaucyjnego	12
1.8. Finansowanie i własność odpadów	12
1.9. Logistyka systemu kaucyjnego	13
2. Wyzwania związane z implementacją dyrektywy SUP w Polsce dla opakowań z tworzyw sztucznych	14
2.1. Czym są regulacje SUP?	15
2.2. SUP a system kaucyjny	15
2.3. Jakie produkty obejmują regulacje SUP?	16
2.4. Jakie ograniczenia i obowiązki wprowadzają regulacje SUP?	16
2.5. Zakazy i ograniczenia	17
2.6. Dodatkowe opłaty	17
2.7. SUP jako dublowanie istniejących obowiązków?	18
2.8. SUP a gastronomia i handel	19
2.9. Z jakimi problemami mierzą się przedsiębiorcy wprowadzający do obrotu produkty SUP?	20
2.10. Jak radzić sobie z wyzwaniami wynikającymi z regulacji SUP?	21
3. PPWR – odpakowujemy rozporządzenie o opakowaniach i odpadach opakowaniowych	22
3.1. Poziomy redukcji i recyklingu	23
3.2. Obowiązkowy system kaucyjny	23
3.3. Reuse, refill & return	24
3.4. Rozszerzona odpowiedzialność producenta	25
3.5. Nowe wymogi co do opakowań	25
3.6. Co dalej?	27
4. Butelka zwrotna – podstawa gospodarki cyrkularnej	28

1.

**System kaucyjny,
czyli rewolucja,
która przed nami**

Począwszy od roku 2025, polska ustawa implementująca unijną Dyrektywę Single Use Plastic¹ („Ustawa Opakowaniowa”) nakłada na wprowadzających do obrotu napoje w wybranych formatach opakowań nowe obowiązki m.in. w zakresie osiągnięcia coraz wyższych poziomów selektywnej zbiórki odpadów opakowaniowych, a także wykazywania zawartości recyklatu w nowych opakowaniach z jednorazowych tworzyw sztucznych. Nowe regulacje dotyczyć będą szczególnie branży napojów, przez którą należy rozumieć wprowadzających napoje w opakowaniach na rynek (napoje bezalkoholowe i alkoholowe, a także napoje mleczne w wybranych formatach opakowań), a więc m.in. ich producentów czy importerów.

1.1. System kaucyjny jako narzędzie do realizacji obowiązków

Zgodnie z ww. przepisami corocznie, począwszy od 2025 roku, przedsiębiorcy będą mieli do osiągnięcia coraz wyższe poziomy selektywnej zbiórki odpadów opakowaniowych i opakowań (od 77% do 90% od 2029 roku).

Jednym z narzędzi do realizacji ww. obowiązków jest system kaucyjny. Dyrektywa Single Use Plastic nie wymaga wprowadzenia takiego systemu, niemniej jednak jak wskazują doświadczenia krajów członkowskich UE, jest to jedno z najbardziej efektywnych narzędzi takiej zbiórki. Po niedawno przyjętym tekście rozporządzenia PPWR², w przeciągu kilku lat systemy kaucyjne będą rozwiązaniem dla niektórych formatów opakowań obowiązkowym.

1.2. Co to jest system kaucyjny?

Warto w tym miejscu wyjaśnić, że przyjęte przez polskiego ustawodawcę rozwiązanie w zakresie zwrotu kaucji jest de facto systemem depozytowo-kaucyjnym, czyli obejmującym odpowiednio opakowania jednorazowego użytku, jak i opakowania wielokrotnego użytku. To rozróżnienie rodzi poważne różnice np. w obszarze podatkowym. Legislador postanowił jednak łącznie określać przyjęte rozwiązanie jako system kaucyjny, także i poniżej właśnie tym terminem – zbiorczo – się posługujemy.

- 1 Por. Dyrektywa (UE) 2019/904 w sprawie zmniejszenia wpływu niektórych produktów z tworzyw sztucznych na środowisko; Wprowadzenie systemu kaucyjnego w Polsce jest rozwiązaniem odpowiadającym wymaganiom ww. Dyrektywy SUP, w której sformułowano obowiązek osiągnięcia odpowiednich poziomów selektywnej zbiórki odpadów opakowaniowych powstałych z butelek jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych na napoje o pojemności do 3 l wraz z ich zakrętkami i wieczkami. Polski ustawodawca rozszerzył ww. obowiązek w zakresie minimalnych poziomów selektywnej zbiórki na dwa kolejne rodzaje opakowań, jakie będą w Polsce objęte tym systemem oraz ustanowił kroczący mechanizm, tj. co roku wyższy poziom selektywnej zbiórki (77/81/84/87/90 %) dla opakowań objętych polskim systemem kaucyjnym.
- 2 Por. Rozporządzenie dot. opakowań i odpadów opakowaniowych https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2023-0319-AM-532-532_EN.pdf

Przyjęte rozwiązania dotyczące systemu kaucyjnego oznaczają, że do napojów w wybranych formatach opakowań doliczana będzie przy ich sprzedaży dodatkowa opłata, tzw. kaucja.

1.3. Opakowania objęte systemem kaucyjnym i naliczanie kaucji

Systemem kaucyjnym zostaną objęte trzy formaty opakowań:

1. butelki jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych na napoje o pojemności do 3 l, włącznie z ich zakrętkami i wieczkami z tworzyw sztucznych (tu należy pamiętać, że w lipcu br. wchodzi w życie obowiązek przytwierdzenia zakrętek³);
2. puszki metalowe o pojemności do 1 l; oraz
3. butelki szklane wielokrotnego użytku o pojemności do 1,5 l.

Kaucja będzie zwracana w formie pieniężnej w momencie zwrotu zużytego opakowania do wyznaczonego punktu np. do sklepu albo punktu gminnego. W przepisach nie wyjaśniono, czy kaucja będzie naliczana na każdym etapie dystrybucji, czy wyłącznie na etapie końcowym, tj. sprzedaży produktu konsumentowi. Przyjąć jednak należy, że ta pierwsza interpretacja jest właściwsza (tzw. system zamknięty) zapewniając większą transparentność przepływów finansowych i rozliczeń na rynku.

1.4. Oznakowanie opakowań i wyzwania z tym związane

Zgodnie z Ustawą Opakowaniową, wysokość kaucji, jaką przy nabyciu produktu zapłaci konsument, będzie określona wprost na opakowaniu. Takie rozwiązanie, choć czytelne dla konsumentów, budzi poważne wątpliwości praktyczne związane m.in. ze zmianą wysokości kaucji. Jak wynika z opublikowanego już rozporządzenia w tej sprawie, wysokość kaucji będzie wynosić odpowiednio 50 groszy za zwrócone, zużyte opakowanie jednorazowego użytku (odpad opakowaniowy) i 1 zł za opakowanie wielokrotnego użytku (maksymalna wysokość kaucji wynikająca z Ustawy Opakowaniowej wynosi 2 zł). Co do zasady, konsument będzie mógł zwrócić zużyte opakowanie na terenie całego kraju w wyznaczonych do tego miejscach i bez okazywania paragonu zakupu.

3 Zgodnie z Dyrektywą SUP od lipca 2024 r. producenci będą musieli obowiązkowo trwale przytwierdzać nakrętki do pojemników na napoje – zobowiązanie to dotyczy zarówno butelek plastikowych, jak również kartonów do płynnej żywności, w których zastosowano zamknięcie w postaci nakrętki.

Pomimo tego, że system kaucyjny ma zacząć funkcjonować od 2025 roku, brak ostatecznego ustalenia wymaganych oznaczeń na opakowaniach uniemożliwia obecnie wprowadzającym dostosowanie się do nowych przepisów. Warto w tym miejscu nadmienić, że oprócz znaku kaucji oraz wskazania jej kwoty, opakowania będą wymagały dodatkowych zmian np. co do kodów EAN. Obecnie nie ma jasnych wytycznych co do tego, jak opakowania mają zostać zmienione, aby wpływać na efektywność ich zbiórki i wspierać sprawozdawczość.

1.5. Zarządzanie systemem kaucyjnym (systemami kaucyjnymi)

Jak wskazano powyżej, nowe regulacje dotyczyć będą szczególnie branży napojów, czyli wprowadzających produkty w opakowaniach na napoje i tzw. wprowadzających bezpośrednio produkty w opakowaniach na napoje (sprzedaż bezpośrednia do ustalonego miejsca), a więc m.in. producentów czy importerów ww. produktów. I to tym podmiotom ustawodawca powierzył organizowanie systemów kaucyjnych, jakie mają być prowadzone przez utworzone przez ww. podmioty spółki akcyjne non profit tzw. podmioty reprezentujące. Docelowo, wprowadzający mogą zatem utworzyć operatora (zostać akcjonariuszami), ewentualnie przystąpić do zakładanych przez innych wprowadzających systemów kaucyjnych. Oznacza to, że system kaucyjny w Polsce został przyjęty jako mający w pełni prywatny charakter.

1.6. Organizatorzy systemu, czyli podmioty reprezentujące

Podmioty reprezentujące, potocznie zwane operatorami systemu kaucyjnego, to spółki akcyjne zakładane w reżimie kodeksu spółek handlowych spełniające dodatkowo wymagania opisane w Ustawie Opakowaniowej⁴.

Regulacyjnie, wymogi dotyczące utworzenia takich spółek mają zapewniać pewność obrotu i gwarantować realizację obowiązków ustawowych na rzecz przedsiębiorców, podobnie jak ma to miejsce przy organizacjach odzysku (wysoki kapitał własny, wyłącznie akcje imienne). Podmioty reprezentujące to spółki non profit, mające wykonywać wyłącznie działalność w zakresie gospodarowania opakowaniami i odpadami opakowaniowymi oraz organizować i prowadzić system kaucyjny.

Co istotne, ustawodawca przewidział możliwość funkcjonowania więcej niż jednego podmiotu reprezentującego, zobowiązując jednak wszystkie takie podmioty reprezentujące do dokonywania obowiązkowych rozliczeń pomiędzy sobą m.in. w zakresie pobranej i zwróconej kaucji i wymiany zebranych

4 Por. art. 40g Ustawy Opakowaniowej i nast.

opakowań lub odpadów opakowaniowych. Efektywny system rozliczeń to nadal ogromne wyzwanie dla rynku, budzące szereg ryzyk biznesowych, prawnych i podatkowych oraz wiele wątpliwości, ponieważ bez systemu rozliczeń, spółki w praktyce nie będą mogły w ogóle funkcjonować.

1.7. Zezwolenie na prowadzenie systemu kaucyjnego

Aby prowadzić działalność w ww. zakresie, każdy z podmiotów reprezentujących będzie musiał złożyć wniosek i uzyskać zezwolenie na prowadzenie systemu kaucyjnego, wydawane w formie decyzji administracyjnej przez Ministra ds. Klimatu.

Po uzyskaniu takiego zezwolenia, spółki będą mogły zacząć prowadzić system kaucyjny, do którego przystępować będą (jako klienci) wprowadzający napoje do obrotu⁵. To na ich rzecz operatorzy będą realizować obowiązek selektywnej zbiórki w celu osiągnięcia wymaganych poziomów (w tym m.in. odbieranie, transport, prowadzenie ewidencji zużytych opakowań, rozliczanie kaucji i in.). To o tyle istotne, że brak osiągnięcia ww. poziomów będzie powodował obowiązek zapłaty tzw. opłaty produktowej.

1.8. Finansowanie i własność odpadów

Jak wspomniano powyżej, podmioty reprezentujące to spółki akcyjne non profit; ich głównym i docelowo jedynym źródłem finansowania będą tzw. opłaty producenckie (klienckie), środki pieniężne z niezwróconych kaucji oraz zysk ze sprzedaży odpadów opakowaniowych. Głównym wydatkiem takich spółek będzie tzw. handling fee, rozumiana jako opłata ponoszona na rzecz podmiotów trzecich (np. sklepów), na pokrycie kosztów zbiórki zużytych opakowań realizowanych dla operatora.

To co jest kluczowe w polskiej regulacji to fakt, iż własność zwróconych odpadów opakowaniowych (butelek z tworzyw sztucznych, puszek) – z chwilą ich zwrotu – przysługiwać będzie podmiotowi reprezentującemu, z którym wprowadzający napoje w ww. opakowaniach zawarł umowę kliencką (do którego dany wprowadzający przystąpił⁶). Takie rozwiązanie, wpisujące się w unijne założenia dla systemu rozszerzonej odpowiedzialności producenta (zanieczyszczający płaci, ale koszt netto⁷) daje możliwość pokrycia przynajmniej części kosztów funkcjonowania systemu kaucyjnego, zobowiązaniem do tego wprowadzającym.

5 Por. art. 40h ust.3.

6 Por. art. 40h ust.3-4.

7 Por. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/851 z dnia 30 maja 2018 r. zmieniająca dyrektywę 2008/98/WE w sprawie odpadów.

1.9. Logistyka systemu kaucyjnego

Przygotowanie logistyki systemu kaucyjnego to długotrwały, złożony i kosztowny proces, jaki będzie musiał wypełnić każdy z podmiotów wprowadzających, obejmujący nie tylko logistykę sprawozdawczą, ale także odbioru i transportu zużytych opakowań. W tym zwrotu opakowań wielokrotnego użytku konkretnym wprowadzającym w celu ich ponownego napełnienia i zagospodarowania odpadów opakowaniowych powstałych z opakowań jednorazowego użytku.

To także konieczność podpisania umów z jednostkami handlu detalicznego lub hurtowego, a także innymi punktami zbiórki zużytych opakowań. Wprawdzie tylko jednostki powyżej 200 m² powierzchni sprzedaży będą w systemie obowiązkowo odbierać zużyte opakowania, ale – jak pokazują doświadczenia innych krajów – również i mniejsze sklepy mogą chcieć w odbiorze zużytych opakowań uczestniczyć.

Na etapie przygotowywania tego poradnika, implementacja systemu kaucyjnego w Polsce budzi wiele wątpliwości i zastrzeżeń natury biznesowej, prawnej i podatkowej. W powyższym tekście zostały jedynie zarysowane wybrane elementy regulacyjne, które na obecnym etapie prac nad wdrożeniem systemu wydają się być najważniejsze.

Zaktualizowany artykuł pochodzi z Poradnika **„System kaucyjny i zielone wyzwania dla biznesu”** wydanego przez Rzeczpospolitą.

dr Katarzyna Barańska

Liderka Praktyki Dekarbonizacji
w Kancelarii Osborne Clarke

2.

Wyzwania związane z implementacją dyrektywy SUP w Polsce dla opakowań z tworzyw sztucznych

W maju ub.r. polski ustawodawca implementował do polskiego porządku prawnego tzw. dyrektywę Single-Use Plastics (SUP). Przepisy te budzą wiele wątpliwości, a przedsiębiorcy mierzą się obecnie z ustaleniem, czy wprowadzane przez nich do obrotu produkty podlegają regulacjom SUP i jakie obowiązki zostały na nich nałożone.

2.1. Czym są regulacje SUP?

Dyrektywa SUP – a dokładnie Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/904 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie zmniejszenia wpływu niektórych produktów z tworzyw sztucznych na środowisko – została przyjęta w 2019 r. i stanowi odpowiedź ustawodawcy unijnego na problem zaśmiecania środowiska, zwłaszcza morskiego, odpadami produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych. W ramach walki z tym problemem, ustawodawca europejski zdecydował się na przyjęcie regulacji, które mają doprowadzić do zmniejszenia liczby takich produktów wprowadzanych do obrotu w państwach członkowskich, a tym samym zredukowania ilości odpadów powstałych z tych produktów.

Regulacje SUP zostały implementowane przez polskiego ustawodawcę dwustopniowo – część regulacji została implementowana do ustawy z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej (ustawa SUP), a część do ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi (ustawa opakowaniowa).

2.2. SUP a system kaucyjny

System kaucyjny, jaki ma niebawem ruszyć w Polsce, stanowi narzędzie do wypełnienia jednego z obowiązków wynikających z dyrektywy SUP – a konkretnie obowiązku osiągnięcia określonych poziomów selektywnej zbiórki jednorazowych butelek na napoje z tworzyw sztucznych o pojemności do 3 litrów. Poziom ten wyniesie 77% w roku 2025 i będzie stopniowo rósł – aż do 90% wymaganych począwszy od roku 2029. Często podkreśla się, że osiągnięcie docelowego, 90-procentowego, poziomu selektywnej zbiórki plastikowych butelek nie będzie możliwe bez sprawnie działającego systemu kaucyjnego.

Selektywna zbiórka plastikowych butelek w ramach systemu kaucyjnego ma także zapewnić dostępność materiałów z recyklingu do wykorzystania w nowych butelkach. Regulacje SUP wymagają od wprowadzających do obrotu napoje zapewnienia określonego poziomu zawartości recyklatów we wprowadzanych do obrotu butelkach (25% recyklatów w butelkach PET od 2025 r. i 30% recyklatów w pozostałych butelkach po roku 2030).

2.3. Jakie produkty obejmują regulacje SUP?

Dodatkowe ograniczenia i obowiązki związane z produktami SUP obejmują wyłącznie ściśle określone kategorie produktów zawarte w regulacjach SUP, o ile są one jednorazowego użytku i są wykonane z tworzyw sztucznych (ewentualnie zawierają tworzywa sztuczne, np. w warstwie barierowej uniemożliwiającej przesiąkanie napoju z tekturowego kubka).

Wśród produktów objętych SUP znalazły się także produkty, które mogą być opakowaniami w rozumieniu ustawy opakowaniowej. Będą nimi **pojemniki na napoje (w tym butelki na napoje), kubki na napoje, pojemniki na żywność** – wprowadzone do obrotu wraz z zawartością lub z zamiarem napełnienia w punkcie sprzedaży, **paczki i owijki** zawierające żywność bądź **lekkie torby na zakupy**. Poniżej skupiam się na regulacjach SUP dotyczących tych właśnie produktów będących lub mogących być opakowaniami.

2.4. Jakie ograniczenia i obowiązki wprowadzają regulacje SUP?

Dyrektywa SUP – a za nią polskie przepisy – przewidują różne narzędzia mające prowadzić do osiągnięcia celów regulacji. Produkty jednorazowego użytku mające swoje „zamienniki” zostały objęte zakazem wprowadzania do obrotu. Tam, gdzie nie ma alternatyw, ustawodawca przewidział dodatkowe obciążenia na podmiotach wprowadzających do obrotu określone produkty – takie jak chociażby konieczność ponoszenia kosztów na poczet zagospodarowania odpadów tych produktów zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci”, obowiązek upowszechniania wiedzy o zagospodarowaniu odpadów produktów czy obowiązki techniczne.

2.5. Zakazy i ograniczenia

Regulacje SUP wprowadzają **zakaz wprowadzania do obrotu** określonych produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych. Obejmuje on m.in. **sztućce** (widelce, noże, łyżki, pałeczki) i **talerze, słomki** (z wyjątkiem tych przeznaczonych do celów medycznych), **mieszadełka do napojów** oraz **pojemniki na żywność i napoje oraz kubki na napoje – wykonane z polistyrenu ekspandowanego**.

Wymienione powyżej produkty (o ile zawierają tworzywa sztuczne i są jednorazowe) nie mogą być wprowadzane do obrotu w Polsce począwszy od 23 maja 2023 r. Można nadal sprzedawać zapasy magazynowe tych produktów. Opisany zakaz wymusił na producentach soczków w kartonikach rezygnację z plastikowych słomek, na rzecz tych wykonanych z papieru.

Natomiast od 1 lipca br. obowiązuje zakaz wprowadzania do obrotu opakowań na napój jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych o pojemności do 3 litrów (np. butelek lub kartonów wielomateriałowych), jeśli **ich zakrętki i wieczka nie zostaną przymocowane do opakowania przez cały etap jego zamierzonego użytkowania**.

Spełnienie tego wymogu wymaga odpowiedniego zaprojektowania opakowania. Producenci napojów od dawna przygotowali się do nowego wymogu, przez co na półkach sklepowych już od jakiegoś czasu pojawiało się coraz więcej kartonów i butelek na napoje z trwale przymocowanymi zakrętkami.

2.6. Dodatkowe opłaty

Wprowadzanie do obrotu produktów SUP będących lub mogących być opakowaniami wiąże się także z **dotatkowymi opłatami**. Począwszy od tego roku (2024) przedsiębiorcy wprowadzający do obrotu pojemniki na żywność lub napoje, kubki na napoje, paczki i owijki zawierające żywność oraz lekkie torby na zakupy powinni ponosić roczną opłatę przeznaczoną na pokrycie kosztów zagospodarowania odpadów tych produktów. Opłata będzie obliczana w sprawozdaniu rocznym na podstawie ilości (liczby lub masy) produktów objętych SUP wprowadzonych do obrotu w danym roku kalendarzowym, a następnie wpłacana na dedykowane konto marszałka województwa w terminie do 15 marca kolejnego roku.

Kwestia ponoszenia tych opłat była przedmiotem intensywnych dyskusji na etapie prac nad projektem ustawy implementującej SUP. Przedsiębiorcy słusznie zarzucali w uwagach zgłaszanych do projektu ustawy, że opłata ta nie ma nic wspólnego z pokryciem kosztów zagospodarowania odpadów powstałych z produktów, jakie wprowadzili oni do obrotu w danym roku kalendarzowym, ale ma charakter paropodatkowy.

Warto pamiętać o tej dyskusji, gdy polski ustawodawca wróci do projektu przyjęcia regulacji w obszarze rozszerzonej odpowiedzialności producenta (ROP) dla opakowań. Opłata z regulacji SUP w założeniu powinna bowiem stanowić taki mini-ROP obejmujący wprowadzających do obrotu określone produkty jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych. Ustawodawca niestety nie podołał zadaniu i wprowadził przepisy, które z modelowym mechanizmem ROP mają niewiele wspólnego.

2.7. SUP jako dublowanie istniejących obowiązków?

Mówiąc o opłatach należnych na gruncie regulacji SUP, nie sposób nie wspomnieć o często pojawiającym się pytaniu o dublowanie obciążeń, jakie ciążą na przedsiębiorcach wprowadzających do obrotu produkty w opakowaniach objętych regulacjami SUP. Podmiot wprowadzający do obrotu w Polsce batonik w plastikowej paczce z tworzyw sztucznych będzie musiał wypełniać dwojakiego rodzaju obowiązki:

- będzie musiał wypełniać obowiązki wynikające z regulacji SUP związane z wprowadzaniem do obrotu plastikowych paczek/owijek zawierających żywność;
- będzie zobowiązany do zapewnienia odpowiednich poziomów recyklingu odpadów opakowaniowych zgodnie z ustawą opakowaniową jako wprowadzający do obrotu produkt w opakowaniu.

Oznacza to, że taki podmiot będzie musiał ponosić co roku opłaty wynikające z regulacji SUP, jak i ponosić koszty związane z wykonaniem obowiązku w zakresie recyklingu (w praktyce zwykle oznacza to konieczność zapłaty wynagrodzenia organizacji odzysku opakowań, która przejęła obowiązek od przedsiębiorcy). Obowiązki te wynikają bowiem z odrębnych regulacji prawnych i są od siebie niezależne.

Optymistycznie warto wspomnieć, że ustawodawca nie wprowadził dodatkowego obowiązku w zakresie finansowania publicznych kampanii edukacyjnych dla wprowadzających do obrotu pojemniki na żywność lub napoje, kubki na napoje oraz paczki i owijki zawierające żywność. Obowiązki w zakresie kampanii edukacyjnych podmioty te wykonują zgodnie z ustawą opakowaniową (a więc zwykle poprzez organizację odzysku opakowań).

Dodatkowe obowiązki związane z finansowaniem kampanii edukacyjnych ciążyą jednak na wprowadzających do obrotu lekkie torby na zakupy jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych.

2.8. SUP a gastronomia i handel

Regulacje SUP nałożyły obowiązki także na punkty handlowe i gastronomiczne oferujące plastikowe pojemniki na żywność i kubki na napoje jednorazowego użytku.

Od początku br. muszą one pobierać od użytkowników końcowych opłatę konsumencką za każdy wydany użytkownikowi końcowemu kubek lub pojemnik (odpowiednio 20 gr i 25 gr), a od lipca br. muszą również zapewnić dostępność opakowań alternatywnych (a więc albo niezawierających tworzyw sztucznych, albo wielokrotnego użytku), co w praktyce jest nie lada wyzwaniem. Dodatkowo na podmiotach ciążyą obowiązki ewidencyjno-sprawozdawcze.

Ułatwieniem dla tych podmiotów są wyjaśnienia dotyczące naliczania VAT opublikowane na stronie internetowej Ministerstwa Klimatu i Środowiska, które potwierdzają, że opłata konsumencka wlicza się do podstawy opodatkowania podatkiem VAT, ale nie musi być wykazywana odrębnie na paragonie.

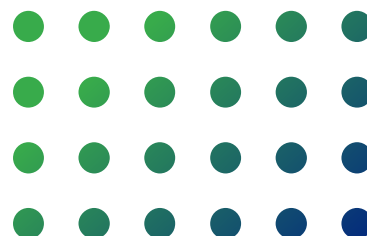
2.9. Z jakimi problemami mierzą się przedsiębiorcy wprowadzający do obrotu produkty SUP?

Podstawowym wyzwaniem dla przedsiębiorców jest obecnie przyjrzenie się portfolio swoich produktów i określenie, które z nich są objęte regulacjami SUP. Jest to zadanie, które muszą wykonać zarówno podmioty wprowadzające do obrotu opakowania lub produkty w opakowaniach mogące podlegać regulacjom SUP, jak i jednostki gastronomiczne i handlowe. W praktyce taka ocena może budzić wątpliwości.

Określenie, czy dany produkt jest objęty SUP, często wymaga pozyskania odpowiednich informacji o jego składzie lub właściwościach („wielorazowości”) od jego producenta lub dostawcy. Rodzi to wyzwania związane z odpowiednim zabezpieczeniem się na wypadek, gdyby informacje uzyskane od takiego podmiotu okazały się fałszywe lub niepełne.

Przedsiębiorcy muszą także dokładnie przeanalizować łańcuch dostaw produktu, aby prawidłowo zidentyfikować podmiot wprowadzający do obrotu opakowania objęte SUP. Takim podmiotem będzie także importer lub wewnątrzspółnotowy nabywca produktów SUP, jak i przedsiębiorca, który zleca ich produkcję innemu podmiotowi, by następnie wprowadzać je do obrotu pod własnym oznaczeniem.

Jednostki handlowe i gastronomiczne dodatkowo mierzą się z problemem określenia, kto jest użytkownikiem końcowym, od którego powinny pobrać opłatę konsumencką za wydany kubek na napój lub pojemnik na żywność. Określenie tego wymaga wiedzy o tym, czy nabywca kubka lub pojemnika dokona jego dalszej sprzedaży, czy też wykorzysta go na potrzeby własne. Takiej wiedzy np. sklepy zwykle nie mają.

2.10. Jak radzić sobie z wyzwaniami wynikającymi z regulacji SUP?

Kończąc pozytywnym akcentem warto pamiętać, że ustawa SUP daje organom kontrolnym możliwość odstąpienia od ukarania przedsiębiorcy dopuszczającego się naruszenia w sytuacji, gdy wykaże on, że dochował należytej staranności w uniknięciu naruszenia i uczynił wszystko, czego można od niego rozsądnie oczekiwać, aby do naruszenia nie doszło. Taka możliwość istnieje także, gdy naruszenie nastąpiło bez winy przedsiębiorcy.

Dlatego tak ważne jest wdrożenie przez przedsiębiorców odpowiednich procedur pod kątem zgodności z regulacjami SUP. Wdrożenie i stosowanie się do stosownych procedur compliance w tym zakresie może w razie kontroli uchronić przedsiębiorcę przed nałożeniem kar za nieprzestrzeganie przepisów.

Zaktualizowany artykuł pochodzi z Poradnika **„System kaucyjny i zielone wyzwania dla biznesu”** wydanego przez Rzeczpospolitą.

Sylwia Uziębło-Kowalska

Radca prawny i Counsel w Praktyce Dekarbonizacji
Osborne Clarke

3.

PPWR – odpakowujemy rozporządzenie o opakowaniach i odpadach opakowaniowych

Projektowane rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych („**PPWR**”) ma służyć zapobieganiu niekorzystnemu wpływowi opakowań i odpadów opakowaniowych na środowisko naturalne i zdrowie ludzi oraz przyczynić się do przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym. Nowe obowiązki dotkną przede wszystkim wytwórców, dostawców, importerów i dystrybutorów opakowań, a także dystrybutorów końcowych i dostawców usług realizacji zamówień.

3.1. Poziomy redukcji i recyklingu

W myśl PPWR, każde państwo członkowskie będzie zobowiązane zmniejszyć ilość wytwarzanych odpadów opakowaniowych na mieszkańca w porównaniu z ilością odpadów w 2018 r. o co najmniej 5% do 2030 r., 10% do 2035 r. oraz 15% do 2040 r. Dodatkowo, państwa członkowskie będą musiały wdrożyć niezbędne środki w celu osiągnięcia następujących celów recyklingu na całym swoim terytorium:

	do 31 grudnia 2025 r.	do 31 grudnia 2030 r.
wszystkie wytworzone odpady opakowaniowe	65%	70%
tworzywa sztuczne	50%	55%
drewno	25%	30%
metale żelazne	70%	80%
aluminium	50%	60%
szkło	70%	75%
papier i tektura	75%	85%

3.2. Obowiązkowy system kaucyjny

PPWR przewiduje obowiązkowe utworzenie systemów w celu zapewnienia selektywnej zbiórki co najmniej 90% masy rocznie udostępnionych na rynku po raz pierwszy w tym państwie w danym roku kalendarzowym:

- a. butelek jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych na napoje o pojemności do 3 litrów,
- b. pojemników metalowych jednorazowego użytku na napoje o pojemności do 3 litrów.

Państwa członkowskie mogą podjąć decyzję o włączeniu do systemu także innych opakowań – w szczególności szklanych butelek jednorazowego użytku.

PPWR przewiduje również minimalne kryteria, jakie powinny spełniać systemy kaucyjne, w tym między innymi (i) zapewnienie równego dostępu do systemu, (ii) ustanowienie procedur kontrolnych i systemów sprawozdawczości, (iii) wyznaczenie minimalnego poziomu kaucji, (iv) zobowiązanie dystrybutorów końcowych do przyjmowania opakowań, (v) zapewnienie odbioru opakowań i zwrotu kaucji bez konieczności zakupu jakichkolwiek towarów. Minimalne kryteria nie będą miały zastosowania do systemów kaucyjnych utworzonych przed wejściem w życie PPWR, jeżeli do dnia 1 stycznia 2029 r. osiągną one cel selektywnej zbiórki na poziomie 90%.

System kaucyjny będzie obligatoryjny w państwach, w których poziom selektywnej zbiórki danego formatu opakowań nie osiągnie 80% w jednostkach masy takich opakowań wprowadzonych po raz pierwszy do obrotu na terytorium tego państwa członkowskiego do 2026 r. Państwa mogą również wnioskować o odstępstwo, przedkładając plan wdrożenia.

3.3. Reuse, refill & return

Systemy ponownego użycia. Przedsiębiorcy udostępniający opakowania wielokrotnego użytku będą obowiązani zapewnić działanie systemu ponownego użycia o obiegu zamkniętym albo obiegu otwartym, natomiast podmioty gospodarcze stosujące opakowania wielokrotnego użytku będą musiały uczestniczyć w co najmniej jednym tego typu systemie. Dodatkowo, dystrybutorzy końcowi napojów w opakowaniach o powierzchni sprzedaży powyżej 100 m² będą obowiązani zorganizować przyjmowanie takich opakowań, a dystrybutorzy końcowi w sektorze HoReCa udostępniający zimne lub gorące napoje oraz żywność gotową do spożycia w opakowaniach na wynos będą musieli zapewnić konsumentom możliwość korzystania z opakowania wielokrotnego użytku.

Systemy ponownego napełniania. Od dnia 1 stycznia 2030 r. dystrybutorzy końcowi o powierzchni sprzedaży przekraczającej 400 m² będą zobowiązani dążyć do przeznaczania 10% tej powierzchni na punkty ponownego napełniania zarówno produktów spożywczych, jak i niespożywczych. Z kolei dystrybutorzy końcowi w sektorze HoReCa udostępniający zimne lub gorące napoje oraz żywność gotową do spożycia w opakowaniach na wynos będą musieli umożliwić konsumentom przyniesienie własnego pojemnika do napełniania. Przedsiębiorcy nie będą ponosić odpowiedzialności za problemy związane z higieną lub bezpieczeństwem żywności, które mogą wynikać z używania pojemników użytkownika końcowego.

Systemy zwrotu i zbierania. Państwa członkowskie będą miały obowiązek zapewnić utworzenie systemów i infrastruktury umożliwiających zwrot i selektywną zbiórkę wszystkich odpadów opakowaniowych od użytkowników końcowych w celu zagwarantowania przetwarzania tych odpadów zgodnie z ramową dyrektywą odpadową oraz w celu ułatwienia przygotowania ich do ponownego użycia i wysokiej jakości recyklingu. Zbieranie opakowań spełniających kryteria projektowania z myślą o recyklingu (design for recycling) będzie obowiązkowe, a spalanie i składowanie takich opakowań nie będzie, co do zasady, dopuszczalne.

3.4. Rozszerzona odpowiedzialność producenta

PPWR reguluje ponoszenie rozszerzonej odpowiedzialności przez producentów w odniesieniu do opakowań lub produktów w opakowaniach udostępnianych przez nich po raz pierwszy na rynku państwa członkowskiego. Zgodnie z projektem, oprócz kosztów, o których mowa w art. 8a ramowej dyrektywy odpadowej, wkłady finansowe producentów będą musiały pokrywać (i) koszty etykietowania pojemników na odpady opakowaniowe, (ii) koszty przeprowadzania wymaganych prawem analiz składu zebranych zmieszanych odpadów komunalnych.

Producenci będą mogli powierzyć organizacji ds. odpowiedzialności producenta wykonywanie w ich imieniu obowiązków w zakresie ROP. Tak producent (w przypadku indywidualnego działania), jak i organizacja ds. odpowiedzialności producenta zobowiązani będą uzyskać **zezwoleństwo** na wypełnianie obowiązków w zakresie ROP oraz zapewnić odpowiednią gwarancję pokrycia kosztów w przypadku niewypełnienia tych obowiązków.

Producenci będą również obowiązani dokonać rejestracji w tzw. **rejestrze producentów**. Konsekwencją braku wpisu będzie brak upoważnienia do udostępniania opakowań.

3.5. Nowe wymogi co do opakowań

Design for Recycling. Wszystkie opakowania wprowadzane do obrotu będą musiały nadawać się do recyklingu, tj. (i) być projektowane z myślą o recyklingu materiałów umożliwiającym wykorzystanie powstałych surowców wtórnych (od 2030 r.), oraz (ii) gdy stają się odpadami, mogą być zbierane selektywnie, sortowane i poddawane recyklingowi na dużą skalę (od 2035 r.).

Opakowania wielokrotnego użytku. Od 2030 r. podmioty gospodarcze będą miały obowiązek dążyć do oferowania 10% produktów w formie opakowań wielokrotnego użytku. Za opakowania wielokrotnego użytku będą uznawane opakowania spełniające warunki określone w PPWR, obejmujące przede wszystkim przeznaczenie do wielokrotnego użycia oraz osiągnięcia jak największej liczby rotacji.

Zawartość recyklatu. Od 1 stycznia 2030 r. albo po upływie 3 lat od wejścia w życie aktów Komisji Europejskiej, każda część opakowania z tworzyw sztucznych będzie musiała mieć określoną w PPWR minimalną zawartość procentową materiałów z recyklingu odzyskanych z odpadów pokonsumenckich, na poziomie od 10% do 35% w zależności od opakowania. W 2040 r. progi te ulegną zwiększeniu.

Substancje niebezpieczne i PFAS. Opakowania wprowadzane do obrotu będą musiały być wytwarzane w sposób ograniczający do minimum obecność i stężenie substancji potencjalnie niebezpiecznych, w tym w zakresie mikroplastiku. Po upływie 18 miesięcy od wejścia w życie PPWR, opakowania przeznaczone do kontaktu z żywnością nie będą mogły być wprowadzane do obrotu, jeżeli zawierają per- i polifluorowane substancje alkilowe w stężeniu przekraczającym poziomy określone w PPWR.

Ograniczenia niektórych formatów. Od 1 stycznia 2030 r. podmioty gospodarcze nie mogą wprowadzać do obrotu opakowań w formatach wymienionych w Załączniku V do PPWR ani do wymienionych tam celów, m.in. opakowań zbiorczych z tworzyw sztucznych zachęcających do zakupu więcej niż jednej sztuki produktu oraz niektórych opakowań z tworzyw sztucznych w sektorze HoReCa.

Minimalizowanie ilości opakowań. Najpóźniej do 1 stycznia 2030 r., producenci i importerzy będą musieli zapewnić, by opakowania wprowadzane do obrotu były zaprojektowane tak, aby ich masa i objętość były ograniczone do minimum. Zabronione będzie także wprowadzanie opakowań o właściwościach, które mają na celu jedynie zwiększenie postrzeganej objętości produktu (tzw. slack fill), chyba że projekt opakowania podlega ochronie prawnej.

Etykietowanie. Opakowania będą musiały być oznakowane etykietą zawierającą informacje o składzie materiałowym (z wyjątkiem m.in. opakowań objętych systemem kaucyjnym). Opakowania objęte systemem ROP będą musiały zawierać kod QR w celu wskazania, że producent wypełnia swoje obowiązki. Nowe obowiązki obejmą także etykietowanie opakowań wielokrotnego użytku, opakowań z tworzyw sztucznych czy opakowań kompostowalnych.

3.6. Co dalej?

Szacuje się, że ostateczna wersja PPWR zostanie poddana pod głosowanie w Parlamencie Europejskim na przełomie III i IV kwartału bieżącego roku, skąd trafi jeszcze do Rady UE w celu zatwierdzenia. PPWR **wejdzie w życie** dwudziestego dnia po jego opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym UE, natomiast będzie stosowane **po 18 miesiącach** od wejścia w życie, z wyjątkiem zmian wprowadzonych w załączniku do dyrektywy SUP (48 miesięcy).

Wiele kwestii będzie musiało zostać następnie uregulowanych bądź doprecyzowanych przez Komisję Europejską oraz państwa członkowskie, w tym m.in. kryteria projektowania z myślą o recyklingu, metodyka obliczania zawartości recyklatu, minimalna liczba rotacji, formaty etykietowania, procedury związane z ROP czy też ustanowienie przepisów karnych.

Anita Palukiewicz

Partner, Head of Environment w SSW

Specjalizuje się w doradztwie prawnym w obszarze regulacji środowiskowych, procesu inwestycyjnego, postępowań administracyjnych, planowania przestrzennego dla przedsiębiorców z branży energetycznej, górniczej, chemicznej, przemysłowej oraz infrastruktury. Jest ekspertem w zakresie gospodarki odpadami, w tym gospodarki odpadami niebezpiecznymi oraz odpadami komunalnymi. Reprezentuje klientów w postępowaniach przed organami administracji publicznej oraz sądami, a także w toku prac legislacyjnych.

anita.palukiewicz@ssw.solutions

Joanna Perzyna

Senior Managing Associate w SSW

Specjalizuje się w projektach łączących w sobie regulacje z zakresu prawa ochrony środowiska, prawa energetycznego, planowania przestrzennego oraz procesu inwestycyjnego. Doradza podmiotom z sektora energetycznego oraz przemysłowego w zakresie gospodarowania odpadami, w tym odpadami komunalnymi

joanna.perzyna@ssw.solutions

4.

**Butelka zwrotna
– podstawa gospodarki
cyrkularnej**

Zero odpadów opakowaniowych – to jedno z najpoważniejszych wyzwań współczesnego świata. To także jeden z głównych obszarów strategii ESG Carlsberg Polska „Together Towards ZERO and Beyond”. Zgodnie z nią chcemy, by do 2030 r. 100 proc. naszych opakowań nadawało się do recyklingu, było wielokrotnego użytku lub było wykonanych z materiałów odnawialnych. Cel ten chcemy realizować poprzez konsekwentną politykę dotyczącą opakowań, której ważnym elementem są szklane butelki wielokrotnego użytku, jak i testowanie nowatorskich rozwiązań oraz działania edukacyjne.

W czerwcu 2023 r. Rada Ministrów przyjęła projekt ustawy o systemie kaucyjnym. Zgodnie z nim kaucją zostaną objęte plastikowe butelki o pojemności do 3 litrów, szklane butelki wielokrotnego użytku do 1,5 litra oraz metalowe puszki o pojemności do 1 litra. Warto pamiętać, że system kaucyjny dla szklanych butelek zwrotnych istnieje w Polsce już od wielu lat i ma się bardzo dobrze dzięki oddolnej inicjatywie branży piwowarskiej, która stworzyła go i udoskonalała przez lata. Dzięki czemu jego efektywność jest bardzo wysoka i w naszym przypadku **wynosi ponad 93%**.

Piwo jest obecnie w Polsce jedyną kategorią produktową, w której z powodzeniem funkcjonuje system kaucyjny. Zwrotność butelek powyżej 90% jest wynikiem znacznie wyprzedzającym unijne oczekiwania. W przypadku producenta piwa jakim jest nasza firma, tylko 7% wprowadzonych na rynek butelek w 2023 roku nie wróciło do browarów do ponownego napełnienia. Fenomen wysokiej zwrotności opakowań, jest dowodem na wysoką skuteczność rozwiązań wprowadzonych przez browary, w tym współpracy z klientami i zaangażowania konsumentów. Ponad to, od wielu lat stosujemy jeden wzór butelek zwrotnych do wszystkich marek produkowanego piwa, dzięki czemu zebrane w sklepach butelki nie wymagają dodatkowego sortowania i szybciej mogą wrócić do browarów do ponownego napełnienia. Dotychczasowe funkcjonowanie systemu zwrotu butelki wielokrotnego użycia pokazuje, że jest to rozwiązanie najbardziej efektywne z punktu widzenia ochrony środowiska.

Z badania śladu węglowego w łańcuchu wartości Carlsberg Polska wynika, że elementem generującym najwięcej CO₂ – blisko połowę (46%) jest proces opakowaniowy, czyli produkcja i utylizacja opakowań. Jednocześnie najbardziej przyjaznym środowisku opakowaniem są butelki zwrotne, których ślad węglowy jest 10-krotnie niższy niż w szklanej butelce jednorazowej, ale tylko jeśli konsument będzie zwracał butelkę do ponownego napełnienia. Czynniki wpływające na wysokość emisji dwutlenku węgla opakowań piwa to przede wszystkim emisje z procesu produkcji opakowania, zawartość materiału z recyklingu oraz utylizacja opakowań na koniec cyklu życia produktu czyli poziom recyklingu. W przypadku butelki zwrotnej to liczba ponownych napełnień jest kluczowym czynnikiem determinującym ślad węglowy.

Już 1/3 piw produkowanych przez nasze zakłady trafia do konsumentów w tego rodzaju opakowaniach, dlatego bardzo ważne jest dokładanie wszelkich starań, aby krążyły one w rynku jak najdłużej. Krążyły? Czyli były jak najwięcej razy ponownie napełnione. **Jedna butelka może być napełniona nawet 20 razy!** W 2023 roku średnia liczba cykli wykorzystania butelek zwrotnych wyniosła 13 razy. Należy pamiętać, że to w znacznej mierze zależy od samych konsumentów. Dlatego prowadzimy działania edukacyjne i zachęcamy do odnoszenia pustych butelek do sklepów. Nie chcemy by butelki zalegały w piwnicach czy garażach lub by trafiały na śłuczka, jeśli nie są zniszczone.

Zrównoważona polityka względem opakowań to jednak nie tylko ich wielokrotne wykorzystanie. Zakłada ona również zużycie jak najmniejszej ilości surowca do produkcji oraz wykorzystanie materiałów, które pochodzą z recyklingu, łatwo poddają się przetworzeniu lub są biodegradowalne. W minionym roku w naszych browarach 100 proc. zakupionych do rozlewu butelek zwrotnych miało zredukowaną masę, której 71% stanowił śłuczka szklana czyli materiał z recyklingu.

Poza nieustającym udoskonalaniem opakowań oraz systemu odbioru opakowań od klientów, Carlsberg Polska testuje także nowatorskie rozwiązania sprzyjające zrównoważonej produkcji. Jedną z najnowszych innowacji w zakresie opakowań było wprowadzenie kartonów (opakowania zbiorcze na butelki) z zaokrąglonymi narożami tzw. Round Wrap. Nowe rozwiązanie nie tylko chroni szklane butelki z piwem, ale ma o 24% mniejszy ślad węglowy względem klasycznego kartonu, zwiększa obszar komunikacji marketingowej z konsumentami i zapobiega nieestetycznym zagnieceniom naroży.

Zwrotna może być nie tylko butelka ale i kubek. Dlatego wyprzedzając regulacje SUP dotyczące ograniczanie jednorazowego plastiku, nasza firma już w 2023 na festiwalach muzycznych, w których uczestniczyła jedna z naszych marek **wprowadziła kubki wielokrotnego użytku. 1 taki kubek może być użyty aż 1000 razy.** Co więcej, po jego zużyciu w 100% nadaje się do recyklingu. Kubki po wykorzystaniu są myte i ponownie trafiają do rozlewu.

Równie mocno, jak w kwestie ponownego wykorzystania naszych opakowań angażujemy się w działalność edukacyjną, która ma zwiększyć świadomość ekologiczną wśród społeczeństwa. Służą temu m.in. eko-pikniki organizowane dla lokalnych społeczności w miejscowościach, w których zlokalizowane są browary oraz współpracę z rysownikami, którzy obrazem poruszają ważne kwestie i edukują. W tym roku powstał cykl rysunków z Ptaszkiem Staszkiem

Agata Koppa

Dyrektor ds. ESG Carlsberg Polska

Agata Koppa od 2022 roku pełni funkcję dyrektorki ds. ESG i Corporate Affairs, a tym samym jest członkinią zespołu zarządzającego Carlsberg Polska. Odpowiada za strategię ESG firmy, komunikację korporacyjną i wewnętrzną, relacje z mediami oraz współpracę z organizacjami branżowymi. Z Carlsberg Polska związana jest od 2005, gdzie pierwotnie pełniła funkcję Head of Research, a od 2016 roku Dyrektorki ds. Innowacji.

